

Тернопільський національний економічний університет
Навчально-науковий інститут міжнародних економічних відносин
ім. Б. Д. Гаврилишина

Міждисциплінарна курсова робота

на тему:

«ІННОВАЦІЙНИЙ МЕХАНІЗМ РОЗВИТКУ
ЄВРОПЕЙСЬКОГО СОЮЗУ»

Студент(ка) 5 курсу, групи ЕМЕМ-11

Міненко О. М.

Галузь знань: 05 Соціальні та поведінкові науки

Спеціальність: 051 Економіка

Магістерська програма: Міжнародна економіка

Керівник:

к.е.н., доцент

Колінець Л. Б.

Національна шкала _____

Кількість балів _____ Оцінка ECTS _____

Члени комісії:

Тернопіль – 2017

Зміст

Вступ.....	2
1. Сутність інновацій, їх класифікація та етапи розвитку.....	4
2. Економіко-правове регулювання інноваційного процесу в ЄС.....	10
3. Оцінка функціонування інноваційного механізму Європейського Союзу.....	17
4. Модернізація інноваційного механізму розвитку ЄС в сучасних умовах.....	30
Висновки.....	34
Список використаної літератури.....	37

Вступ

Актуальність теми. Світова економіка перебуває у фазі науково-технологічних змін під впливом і дією інновацій. В основі інноваційних трансформацій лежить інтелект людини як головний чинник розбудови економіки, що ґрунтується на знаннях.

Поштовхом до інноваційного розвитку ЄС було його відставання від основних лідерів тріади – США і Японії. Для ЄС втрата ключових позицій в контексті конкурентоспроможності, науково-технологічних можливостей, «лідуючих» ринків стала загрозливою. Тому ідея формування стратегії інноваційного розвитку ЄС знайшла своє втілення в розробці базових ініціатив, встановлення стратегічних пріоритетів, окреслення інноваційних парадигм соціально-економічного розвитку.

Мета дослідження – аналіз досвіду формування і втілення інноваційного механізму розвитку Європейського Союзу та розробки пропозицій щодо його реалізації.

У зв'язку з визначеною метою, в роботі поставлені такі завдання:

- розкрити суть інновацій, їх генезис та класифікацію у світлі напрацювань вчених-дослідників;
- проаналізувати досвід інноваційних підходів ЄС в контексті формування державної політики в науково-технологічній сфері;
- окреслити регулятивні принципи у сфері наукових досліджень і технологічних інновацій на основі напрямків науково-технічної стратегії ЄС;
- виявити шляхи модернізації інноваційного механізму ЄС.

Об'єкт дослідження – інновації та інноваційні перетворення в провідних сферах господарської системи ЄС.

Предмет дослідження – інноваційних механізм Європейського Союзу.

Методи дослідження. Для вирішення визначених в роботі завдань використано наступні методи:

- логіко-діалектичний метод пізнання для встановлення зв'язків між економічними явищами та процесами;
- метод аналізу та синтезу при проведенні дослідження теоретичних і методологічних наукових розробок з проблем формування та становлення інновацій;
- структурно-логічний метод при формуванні послідовності розкриття теми та визначення логічних блоків і зв'язків розкриття теми;
- методи економічного аналізу та статистики при оцінюванні результатів дії інноваційного механізму на теренах ЄС;
- методи порівняння, абстракції, узагальнення при моніторинзі впливу інноваційного механізму ЄС на рейтинг в системі лідерів інноваційних трансформацій.

Наукова новизна роботи полягає у комплексному дослідженні інноваційного механізму розвитку Європейського Союзу, його теоретичних, методологічних і практичних аспектів, а саме:

- узагальнено та систематизовано методи, принципи, шляхи формування, становлення та реалізації інноваційного механізму розвитку ЄС;
- проаналізовано досвід формування та дії економіко-правових актів для забезпечення регулятивних функцій ЄС в контексті інноваційних перетворень;
- з'ясовано вплив інноваційного механізму розвитку ЄС в контексті стимулюючих чинників: економічних, соціальних, технологічних, структурних;
- окреслено шляхи модернізації інноваційного механізму ЄС в площині екстенсивних, інтенсивних та стимулюючих чинників розвитку.

1. Сутність інновацій, їх класифікація та етапи розвитку

Сучасний етап розвитку світової економічної системи ознаменований формуванням моделі економічного зростання країн, головною детермінантою якого виступають інновації. Сприятливі умови для розвитку науки і техніки, формування інноваційної парадигми розвитку при активній економічній політиці держави в кінцевому результаті стає поштовхом інтелектуалізації всіх сфер народного господарства, основою конкурентних переваг. Що стосується кількісних оцінок впливу інновацій на зростання ВВП, то М. Абрамовіц, Р. Солоу, Е. Денісон, Л. Канторович та інші відомі економісти оцінювали вплив цього чинника на рівні 88% [2].

Самі терміни «інновація», «інноваційний процес», «нововведення», «нові комбінації» були започатковані і теоретично обґрунтовані Й. Шумпетером у його праці «Теорія економічного розвитку». Термін «інновації» по-своєму трактували інші вчені, зокрема: Фрімен К., Ротвелл Р., Гарденер П., Санто Б., Друкер П., Портер М., Буднікевич І., Школа І., Лапко О. та ін (табл.1).

Узагальнюючи зазначені твердження, Л.Л.Антонюк, А.М.Поручник та В.С.Савчук вважають, що інновація – це нове явище, новаторство або будь-яка зміна, яка вноситься суб'єктом господарювання у власну діяльність з метою підвищення своєї конкурентоспроможності, як на внутрішньому, та і на зовнішньому ринках. А нововведення – це інновація, яка впроваджена в господарську практику і якісно відмінна від попереднього аналога [2].

Зміст визначень категорії «інновація» в різних дослідженнях

Автор, назва роботи	Зміст визначення
Шумпетер Й. Теория экономического развития. – М.: Прогрес, 1992. – с. 84-154	Інновація – це нова комбінація. Інновація в економіці, будь-яке нововведення в мистецтві, науці, життєвій практиці – головним чином полягає в рекомбінації концептуальних фізичних матеріалів, які існували на ринку (творче руйнування)
Фостер Р. Обновление производства: атакующие выигрывают. – М.: Прогрес, 1987. – с. 27-28	Нововведення – це битва на ринку між новаторами чи атакуючими, – тими, хто намагається зробити гроші, змінюючи порядок речей, – і тими, хто обороняється, захищаючи свої нинішні доходи. Нововведення – це плід зусиль непересічної особистості, надбання ринку, що піддається повторенню
Фрімен К. The Economics of industrial innovation; 2 nd edn. Frances Pinter, London, 1982. – p.38	Інновація промислова – це технічна, дизайнерська, виробнича, управлінська та комерційна діяльність, виготовлення нових (удосконалених) товарів чи перше комерційне використання нових (удосконалених) процесів або обладнання
Буднікевич І. М., Школа І.М. Становлення регіонального ринку інновацій в Україні. – Чернівці: Зелена Буковина, 2002. – с.29	Інновація – комплексний процес, спрямований на створення, розроблення та доведення наукової чи будь-якої іншої нової ідеї до стадії комерційного використання та поширення в економіці
Яковець Ю. Ускорение научно-технического прогресса: теория и экономический механизм. – М.: Экономика, 1988. – с. 95	Інновація – це якісні зміни у виробництві, які можуть стосуватися як техніки і технології, так і форм організації виробництва і управління
Фатхутдинов Р. Конкурентоспособность: экономика, стратегия управление. – М.: ИНФРА-М, 2000. – с. 279	Інновація – це кінцевий результат упровадження новинок з метою зміни об'єкта управління й отримання економічного, соціального, екологічного, науково-технічного або іншого виду ефекту

Складено автором за [2].

Виходячи з таких орієнтирів, можна стверджувати, що інновації співвідносяться з інтелектуальною та виробничою сферами, а також з технологічними змінами, з новою технікою, з комерціалізацією нових продуктів, послуг, ідей, винаходів в господарську діяльність. Все це на виході пов'язане з підвищенням прибутків, конкурентоспроможності на внутрішньому і зовнішньому ринках та привносить зміни у вирішення

організаційно-технічних, соціально-економічних питань розвитку суспільства.

Найбільший внесок у вивченні феномена «інновації» належать Й. Шумпетеру. Наклавши інноваційну діяльність на «довгі хвилі М. Кондратьєва», він вперше спрогнозував підвищену ділову активність інновацій в результаті такого партнерства, що призводить до зміни основних технологій, насиченості ринку та економічного буму. При цьому йому належить твердження про наявність в цьому процесі новаторів і консерваторів. Учений схилився до думки, що інновації – це відхід від рутинної поведінки, що веде до порушення рівноваги. Й. Шумпетер вказав, що саме нерівноважність є однією з умов розвитку: за економічним бумом настає спад, а це спонукає до реорганізації структур. Велике значення надав автор НТП і вважав технічну інновацію економічним засобом, здатним домагатися високої прибутковості. Саме технічний прогрес, на думку вченого, є могутнім чинником високих прибутків, які тимчасово перевищують галузеву норму.

Свій внесок у дослідженні інновацій вніс відомий німецький економіст Г. Менш. Вчений стверджує, що наявність високої концентрації базисних нововведень дає змогу подолати «технологічний пат» і започатковує економічне зростання на якісно новій основі [30]. Також він доповнив теоретичну спадщину й Шумпетера, пов'язуючи нерівномірність інноваційної активності з особливостями функціонування ринкової економіки. Г. Менш вказав на тенденцію утворення кластерів, поява яких пов'язана з інноваціями. Вчений поділив інновації на базисні, поліпшуючі та псевдоінновації. Саме базисні інновації формують нові види техніки та технології.

Поява вчення К. Фрімена в цій сфері досліджень ознаменована введенням нових категорій: «нова технологічна система» і «технологічна революція». Цим термінам передують пропозиції вченого щодо активного стимулювання інновацій у фазі депресій, так як в таких обставинах

зароджується сприятливі умови для зміни організаційної структури. Ця пропозиція знайшла підтримку у дослідженнях німецького економіста А. Кляйкнехта. Він вважав за доцільне під час депресії застосовувати радикальні продуктивні інновації, що допоможе активізувати інноваційну діяльність.

Практичне застосування інновацій пропонує підприємцям П. Друкер. Він розрізняє внутрішні і зовнішні складові інноваційних можливостей підприємців. Найвищої оцінки, на думку вченого, заслуговують можливості, пов'язані з інноваціями на базі нових знань. В центрі процесу автор ставить підприємця-інноватора, здатного на основі інновацій, не виключаючи ризику, поширювати нові інновації на різні сфери науково-практичної діяльності. Всі ці набутки вчених сприяли появі інноваційного процесу. Інноваційні процеси характеризуються як сукупність безперервно виникаючих якісно нових, прогресивних з технічного погляду явищ, що забезпечують зміну поколінь техніки і технології, підвищують конкурентоспроможність суб'єктів господарювання. Покоління інноваційного процесу відображені в таблиці 2.

Таблиця 2

П'ять поколінь інноваційного процесу [2]

Період	Основні характеристики
1950-ті – середина 1960-х років	Проста лінійна модель інноваційного процесу (simple linear model), яка підштовхується технологією (technology push)
Кінець 1960-х – початок 1970-х років	Лінійна модель, з урахуванням потреб ринку
Початок 70-х – середина 80-х років	Модель взаємодії (Coupling model), у якій ураховується взаємодія між різними елементами, і їхній зв'язок
Середина 80-х – 90-ті роки	Паралельна модель (Parallel model), характеризує інтеграцію всередині фірми з постачальниками та покупцями
90-ті роки – майбутнє	Модель стратегічної інтеграції (systems integration). Гнучка реакція фірми на зміни в зовнішньому середовищі, безперервний інноваційний процес

Таблиця дозволяє зробити акцент на факт зв'язку інновацій зі всіма сферами господарської діяльності. В коло її генерування входить наука, виробництво, інвестиції, збут. Тому важливою є умова класифікації інновацій. Цій проблемі особливу увагу та радикальні підходи виявили Й.

Шумпетер, Г. Менш, К. Фрімен, К. Павітт, Ю. Яковець. Класифікаційні ознаки інновацій відображені в рис.1.

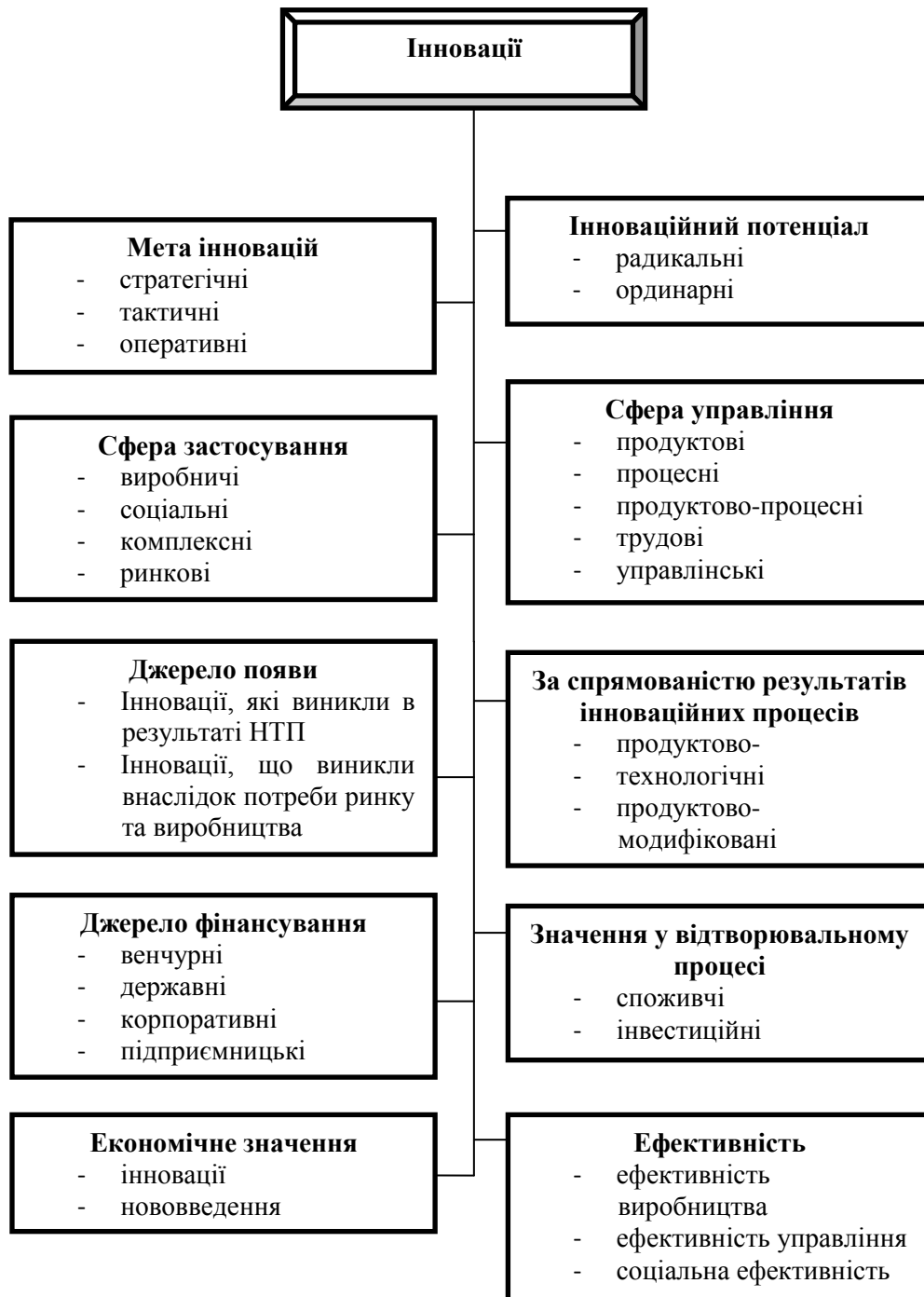

Рис. 1 Класифікація інновацій за ознаками [2]

Така класифікація допомагає у виборі інноваційної стратегії розвитку, створенні економічного механізму і організаційних форм управління, забезпечення форм реалізації продукції і механізм фінансування, а також упровадження кластерного підходу управління інноваціями. Отже, інновації

– це основа інноваційної діяльності та інноваційних процесів. Інноваційна діяльність – це один із видів діяльності, метою якої є формування єдиного інтегрованого ланцюга з таких складових як наука, техніка, виробництво, ринок на основі ідей та проведення наукових досліджень, розробок чи науково-технічних досягнень, їх втіленні в новий чи удосконалений продукт. Важливу роль у функціонуванні інноваційної системи відіграє інфраструктура: бізнес-інноваційні, телекомунікаційні і торгові мережі, технопарки, технополіси, бізнес-інкубатори, інноваційно-технологічні центри, консалтингові фірми, різноманітні фінансові структури. Все це вкупі забезпечує рух потоків інформації, знань, технологій та взаємодію між різними інституційними структурами. Мета створення інноваційної інфраструктури полягає не тільки в сприянні ефективній науково-технічній діяльності суб'єктів господарювання, а й у забезпеченні їхньої діяльності в інтересах суспільства, посиленні конкурентоспроможності продукції, збережені та подальшому розвитку наукового потенціалу країни. Таким чином, теоретичні розробки спрямовані на уточнення понятійного апарату, класифікації інновацій на дослідження їх етапів розвитку.

2. Економіко-правове регулювання інноваційного процесу в ЄС

У всіх економічно розвинених країнах держава створює сприятливі умови для інноваційної діяльності, формуючи єдині цивілізовані правила і механізми, що зумовлюють розвиток усіх суб'єктів інноваційної сфери. За змістом розрізняють законодавчі, економічні та організаційні механізми, а за характером впливу – прямі й опосередковані. В комплексі – це державне регулювання за допомогою законодавчої, науково-технологічної політики та фінансового забезпечення охоплює цілий спектр напрямів інноваційної діяльності. В цьому руслі працюють відповідні закони, постанови, рішення, які стимулюють інноваційні процеси на основі науково-технічної діяльності.

Основний зміст фінансово-економічної політики держави в інноваційному полі полягає в регулюванні фінансових потоків, що полегшує доступ суб'єктам господарювання до фінансів. У формуванні національної інноваційної політики країн ЄС визначальними є норми спільної політики ЄС, пов'язані з макроекономічним регулюванням, а також заходи підтримки науково-технічної та інноваційної сфер через рамкові програми досліджень, що закріплюють базові умови сприяння інноваціям. Зазначені програми розробляються Європейською комісією з подальшим розглядом та затвердженням їх Радою і Парламентом ЄС у формі законодавчих рішень ЄС [4]. В ЄС, як і в інших державах, здійснюється пряме і опосередковане регулювання витрат на інноваційну діяльність. Прямі методи – це дві форми прямої дії: адміністративно-відомча і програмно-цільова. Перша передбачає дотаційне фінансування згідно законодавчої ініціативи, а друга – це конкретне фінансування в рамках державних програм підтримки нововведень, створення системи держконтрактів, надання пільгових кредитів фірмам, що розробляють і доводять до комерціалізації нові продукти. У розвинутих країнах світу з державного бюджету переважно фінансуються:

- фундаментальні дослідження;

- державні науково-технічні програми;
- прикладні науково-технічні розробки загальнодержавного значення;
- міжнародні програми науково-технічного співробітництва;
- коопераційні дослідження пріоритетних напрямів НТП;
- інфраструктура інноваційної діяльності;
- придбання контрольних пакетів акцій інноваційних компаній;
- придбання зарубіжних технологій.

Витрати коштів, виділених за рахунок структурних фондів і фондів фінансової підтримки ЄС, повинні фінансуватися спільно з національними фондами (у середньому – не менше 50 %). Крім того, вони часто відіграють важливу роль каталізатора із залучення та/або координації додаткових коштів. Національні стратегічні програми, як правило, приймаються урядом і слугують основою для розгортання допомоги з боку структурних фондів ЄС. Між старими і новими державами ЄС, а також між часткою бенефіціарів і внеском ЄС у бюджет певної країни є відмінності щодо використання коштів фондів ЄС. У перших державах – членах ЄС (за винятком Греції та Іспанії) кошти зі структурних фондів ЄС використовуються в основному для інноваційної діяльності та конкурентоспроможності, сприяння діяльності (у тому числі розвитку співробітництва між університетами і промисловістю), у той час як у нових державах-членах їх використання різноманітніше: починаючи з науково-дослідної діяльності університетів і підготовки наукових кадрів до створення базових інфраструктур для наукових досліджень та інновацій, а також для заохочення інноваційної діяльності та конкурентоспроможності підприємств. Існує відмінність також між старими та новими державами ЄС у розмірі внесків структурних фондів ЄС на науково-дослідну діяльність. Так, у старих державах – членах ЄС відносні розміри внесків структурних фондів на науково-дослідну діяльність, як правило, дуже невеликі порівняно із загальнонаціональними ресурсами, що виділяються на науково-дослідну та інноваційну діяльність (за винятком Греції та Іспанії, де фінансування структурних фондів відіграє значну роль).

У нових державах – членах ЄС структурні фонди відіграють значну роль у проведенні реформ і перебудові системи наукових досліджень та інноваційного розвитку. Прийняття програмних документів, які встановлюють пріоритети і допомагають у координації політики для ефективної її реалізації, стало звичайною практикою в усіх державах – членах ЄС [4].

Крім того, держава фінансує дослідження, пов'язані з використанням приватними компаніями урядових замовлень на певну продукцію. Уряди цих країн фінансують від 40 до 60, а іноді і до 70% усіх витрат на НДДКР [2].

Спільною ж для всіх держав-членів ЄС є наявність законодавчого закріплення різноманітних податкових пільг для проведення досліджень та розвитку інноваційної діяльності на підприємствах, а також для нових інноваційних компаній. Основними видами законодавчих актів у сфері науково-технічної та інноваційної діяльності в країнах є законодавство щодо:

- діяльності університетів та інших закладів вищої освіти;
- трансферу технологій та знань;
- охорони прав інтелектуальної власності;
- державної підтримки науково-дослідної та інноваційної діяльності підприємств [4].

Особливістю законодавчих ініціатив країн-членів ЄС у сфері інновацій є законодавчі акти, які включають норми щодо людських ресурсів і кар'єри, управління сектором досліджень і науки, охорони навколишнього середовища та співробітництва між державними дослідницькими центрами та приватним сектором. В країнах спільноти особлива увага зосереджена на науково-дослідній ініціативі університетів. Законодавство у сфері освіти в університетах у ЄС часто містить елементи, пов'язані з управлінням науковими дослідженнями і розробками, трансфером технологій, правом інтелектуальної власності, патентами тощо. Найчастіше університети належать до державного сектору, в якому активно впроваджується та розвивається модель європейського трикутника знань, що заснована на

фундаментальних і прикладних дослідженнях, які органічно пов'язані з інноваційним розвитком та навчанням. Ця модель є основою при створенні мережі дослідних університетів у Європі та Європейського інституту технологій.

ЄС проводить продуману політику щодо трансферу технологій та знань. Регулювання трансферу технологій та знань передусім закріплено на рівні ЄС та здійснюється у трьох напрямках:

1) визначення умов укладання договорів про надання патентних ліцензій, ліцензій на використання ноу-хау антимонопольним законодавством, що діє в ЄС з 1962 р. і на цей час регулюється Регламентом Комісії ЄС №772/2004 від 27 квітня 2004 р. про застосування ст. 81 (3) Договору щодо категорій угод про передачу технологій;

2) формування інфраструктури трансферу технологій у державах-членах;

3) запровадження системи заходів щодо посилення в ЄС трансферу знань.

Багато науковців схиляються до думки, що серйозною перешкодою до формування інноваційних механізмів в ЄС стала політика неефективна і високозатратна, що характеризується не продуманим втручанням в процеси розвитку підприємництва і приватної ініціативи в контексті методів фінансування та організації високотехнологічних підприємств. У європейській моделі інноваційної сфери банки більш тісно пов'язані з окремими галузями економіки, формуючи галузеву структуру. Переважає ідеологія централізованої підтримки інновацій. Європейські підприємці можуть профінансувати свій проект через систему кредитування у випадку, якщо ризик буде мінімальний. Тому оновлення виробничих процесів в ЄС в 2 рази є нижчим, ніж у США і 3 рази поступається Японії.

На теренах ЄС функціонує багато міжнародних програм, які реалізуються і фінансуються Європейською Радою. Так програма «Eurotech capital» спрямована на створення стимулів для залучення венчурних фондів

до фінансування великих міжнародних проектів у галузі високих технологій. Програма «Sprint» покликана спільно з венчурними фондами надавати фінансову допомогу малим і середнім фірмам, які розробляють новітні технології. Програма «Velly» спрямована на фінансування досліджень. «Joint Venture Phare» стимулює створення спільних підприємств за участю венчурного бізнесу в країнах ЦСЄ [15]. Вклад Європейської асоціації венчурного капіталу, до якої входять понад 300 провідних компаній європейської індустрії венчурного капіталу перевищив 40 млрд. євро у вигляді довгострокових інвестицій переважно в компанії, акції яких не купуються на фондовій біржі [25]. Крім цього, в ЄС діють заходи щодо стимулювання ризикових фірм безпосереднім виділенням державних коштів, наданням державних гарантій. В розрізі окремих членів ЄС привертають увагу національні системи державного регулювання в контексті інновацій. У Данії та Німеччині виправдала себе практика створення консорціумів малого інноваційного бізнесу через відсутність венчурного капіталу. Основною формою підтримки інноваційних фірм є дотації, субсидії, пільгові кредити. Німецьке законодавство заохочує співробітництво вищих навчальних закладів із промисловими підприємствами, включаючи кооперацію в рамках науково-дослідних програм і проектів. У системі державного сприяння венчурному бізнесу у Франції створено спеціальну урядову організацію (ІНОДЕВ) і державно-приватний банк для фінансування малого інноваційного бізнесу. Ними надаються довгострокові позики для досліджень і комерціалізації новинок. Крім того, у Франції створено національний страховий фонд та існують інститути, через які надається допомога венчурному бізнесу, а саме: Національний центр наукових досліджень, Національне агентство з упровадження досліджень «Анвар», Національне агентство перспективних досліджень. У Нідерландах введено пільги з податку на дохід корпорацій для стимулювання пропозицій венчурного капіталу. Нідерландське Міністерство економічних справ планує створення 6

фінансових компаній для високотехнологічних фірм. Величина державної підтримки інновацій відображена в таблиці 3.

Таблиця 3

Державна підтримка інноваційної діяльності [2]

Країна	Види пільг	Величина
Італія	Пільгові кредити на технологічні нововведення	До 80% вартості проекту на 15 років
	Субсидії малими і середнім підприємствам видобувної і обробної промисловості на купівлю та лізинг ЕОМ	25% (32% для південних районів) від вартості ЕОМ
	Зменшення податкового доходу	До 50% витрат на НДДКР протягом року
	Податкові пільги у випадку купівлі передової технології	До 25% від суми інвестицій
	Зниження податкових платежів	До 40-50% витрат на купівлю послуг, в рамках придбання нової технології
Нідерланди	Державні гарантії на інвестиції приватним компаніям	До 50%
	Податковий кредит	Від витрат на оплату праці – 12,5-25%
	Пільгові державні кредити для нових високотехнологічних фірм	До 2,5-3 млн. гульденів (безпроцентний кредит)
Німеччина	Цільові безоплатні субсидії підприємствам, що освоюють нову технологію	Не більше 54 тис. марок на придбання і монтаж нового технологічного обладнання
	Дотації на підвищення кваліфікації науково-дослідного персоналу	На термін до 3-х років
	Оплата витрат на технічну експертизу проектів, проведення НДДКР	До 80% витрат на інженерні та інші консультації
	Пільгові кредити фірмам, що впроваджують ЕОМ	Терміном на 15 років
	Дотації МСБ на інвестування НДДКР	До 20%
	Дотації МСБ на наукові дослідження або розробки нових технологій	30% від суми проекту
	Дотації наукоємним підприємствам	75% від витрат
	Дотації комунальній владі, навчальним, науково-дослідним установам, промисловим палатам на створення технологічних центрів	75% від витрат
	Податкова знижка на приватні інвестиції у НДДКР	До 7,5%
Франція	Дотації організаціям, що проводять науково-дослідні роботи за контрактами	До 50% витрат
	Податковий кредит на приріст витрат на НДДКР	До 50%
	Пільговий податок для нових компаній	25% від прибутку протягом 3 років

Як бачимо з таблиці, державна підтримка інновацій у провідних країнах ЄС становить платформу для розвитку сучасної креативної та конкурентоспроможної економіки спільноти, здатної протистояти кризовим явищам та забезпечити пристойне життя європейцям в умовах стабільного розвитку.

3. Оцінка функціонування інноваційного механізму Європейського Союзу

Тенденції, закладені в розвиток передових країн світу, орієнтовані на використання інноваційного фактора. Інноваційні лідери в основу державної політики закладають глобальний науково-технічний потенціал, розвиток науки, формування сприятливого інноваційного середовища, високий рівень фінансування НДДКР.

Формування державної інноваційної політики в економічній теорії припадає на другу половину ХХ ст. Так, Й. Шумпетер, розвиваючи ідею М. Кондратьєва про тривалість економічних циклів, описав елементи інноваційного процесу, систематизувавши фактори економічного зростання: НДДКР, інновації, новатор-підприємець, здатний втілити нові технології, конкуренція, «творче руйнування» вже сформованої інфраструктури, ринків, галузей чи навіть національної економіки. Ф. Хайек через концепцію «розсіяних знань» зумовив виникнення такого поняття, як економіка, що базується на знаннях. Проблеми взаємодії інституційних структур і технологій у процесі інноваційної діяльності присвячені наукові дослідження Д. Норта. На нашу думку, саме ці 3 напрямки і спрямовують інноваційну політику, основою якої є формування сприятливого клімату для інноваційних процесів у національній економіці, мотиваційного, ресурсного, інституційного та законодавчого забезпечення інноваційної діяльності [9].

Європейський Союз поступово формувал і реалізовував науково-технічну політику та систему спільних інститутів інноваційного розвитку. У 80-ті роки ХХ ст. країни ЄС оголосили політику відставання в області інновацій від США і Японії. Основою інноваційної політики Євросоюзу став «План розвитку міжнародної інфраструктури інновацій і передачі технологій», який був прийнятий в 1985р. З 1988р. діє програма «ВЕЛЬЮ» з поширення в ЄС результатів НДДКР [7]. Цілеспрямований процес науково-технічного оновлення Європи розпочався в 90-х роках.

**Еволюція концептуальних та інституційних основ механізму
інноваційного розвитку Європейського Союзу**

Рік	Назва документу	Механізм реалізації інновацій
1993	Біла книга ЄС	Подолання асиметрії європейських регіонів за рахунок розвитку наукомістких виробництв та інноваційного розширення сфери послуг.
1995	Зелена книга з інновацій	Обґрунтований інноваційний контекст конкурентоспроможності, інтенсифікації інноваційних процесів та дотримання наднаціонального законодавства в аспекті стимулювання інновацій.
2000	Лісабонська стратегія	Перехід до нового етапу інноваційної політики. Створення економіки нового типу, що ґрунтується на знаннях, впровадження нових технологій та інновацій. Визначені нові пріоритети розвитку: НТП і реформування ринку праці, модернізація інфраструктури, розвиток людського потенціалу, стимулювання конкуренції.
2000	Проект ЕРА	Прийнято план створення Європейського дослідницького простору.
2002	Другий план дій у сфері інновацій	Доповнено і конкретизовано зміст інноваційної політики.
2010	Стратегія «Європа 2020»	Розроблені нормативні документи, спрямовані на підтримку інновацій та підприємницької активності. Рамкові програми – основний інструмент реалізації інноваційної політики ЄС
2010	«Горизонт 2020»	Підтримані пріоритети: генерування передових знань, технологій, індустріальне лідерство ЄС, вирішення соціальних проблем.

Складено автором за [3].

У 1999р. для вирішення проблем наукових досліджень Філіпом Бускеном була запропонована програма ЕРА, яка мала об'єднати дослідницькі зусилля усіх європейців. Основна її мета – подолання розбіжності між загальноєвропейськими міжнародними науково-дослідницькими і національними програмами (рис.2).

Рис. 2 Мета та основні завдання європейського дослідницького простору [20]

В основі виконання завдань проєкту ERA лежали рамкові програми науково-технічного співробітництва ЄС. Особливого значення набула рамкова програма 6FR, так як вона була націлена поряд з виконанням науково-технічних досліджень ще і вивченню соціально-економічних проблем. Програма 6FR має 3 розділи, кожен з яких покликаний виконувати певні завдання. Перший розділ присвячений інтеграції досліджень в ЄС за пріоритетними напрямками, другий – створенню Європейського наукового простору, третій – стосується співробітництва з третіми країнами (рис.3)

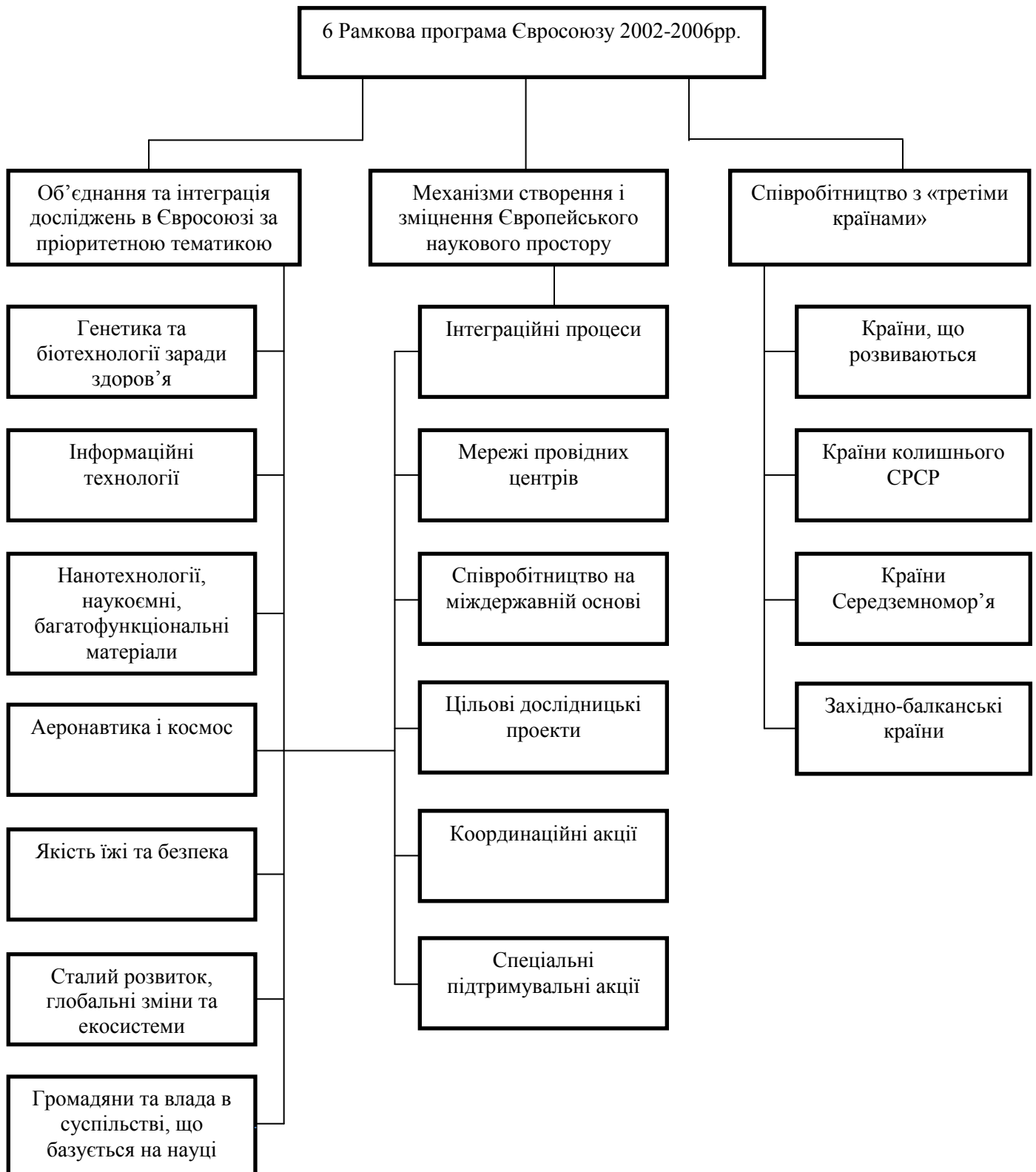

Рис.3 Тематика та основні інструменти 6FR науково-технічного співробітництва ЄС [21]

Як бачимо у програмі 6FR відображені нові інструменти: інтеграційні проекти, міждержавне співробітництво, мережі провідних центрів. Всі вони разом з традиційними інструментами (цільові дослідницькі проекти,

координаційні та спеціальні підтримувальні акції) покликані забезпечити безперервність рамоквих програм та спрямовані на створення Європейського дослідницького простору.

У 2000р. в ЄС була прийнята Лісабонська стратегія – єдиний скоординований план дій з розвитку ЄС на 2000-2010рр. І хоч відповідно до її стратегічних орієнтирів економіка ЄС не стала динамічною і наукоємною, проте вона започаткувала реформи, а підтримка інновацій була виведена в особливий статус економічної політики. Отже, Лісабонську стратегію можна вважати основою формування інноваційної системи ЄС.

Європейський Союз намагався у своєму розвитку до більш зваженого і комплексного впровадження інновацій та створення економіки, заснованої на знаннях. Тому у 2010р. була прийнята Стратегія «Європа 2020». Ця стратегія вперше передбачає механізми інноваційного економічного розвитку ЄС на основі наступних факторів:

- розумне зростання, що передбачає заснування економіки на знаннях. Її основу складає підвищення якості освіти, науки, впровадження інноваційних технологій;
- стале зростання. Орієнтація на побудову конкурентоспроможності економіки та лідерства ЄС в контексті технологій;
- всеохоплююче зростання – висока зайнятість населення, інвестиції в знання, соціальний захист.

В Стратегії серед 7 ініціатив, найбільш знаковим є проект «Інноваційний Союз». Його мета полягає у:

- підвищенні інноваційної конкурентоспроможності ЄС на світових ринках;
- покращення якості життя;
- створення можливостей для розвитку особистості.

«Інноваційний Союз» як проект запланував інвестування в межах 3% ВВП в НДДКР до 2020р., що може створити 3,7 млн. робочих місць і

збільшити річний ВВП на 795 млрд. євро до 2025р. Проект включає в себе 34 ініціативи [14]. Вони передбачають:

- розвиток Європейського дослідницького простору;
- пріоритетне фінансування інноваційних проектів в рамках бюджетів Рамкових програм;
- прийняття моделі європейського інституту інновацій та технологій як моделі управління інноваціями в Європі, створення єдиного ринку інновацій, поширення позитивних ефектів від інновацій по всій території ЄС;
- створення Європейських інноваційних партнерств та поглиблення співробітництва ЄС з іншими країнами і міжнародними організаціями у сфері інноваційного розвитку;
- реформування національних інноваційних систем;

розвиток системи моніторингу та оцінювання інноваційного розвитку (рис.4).

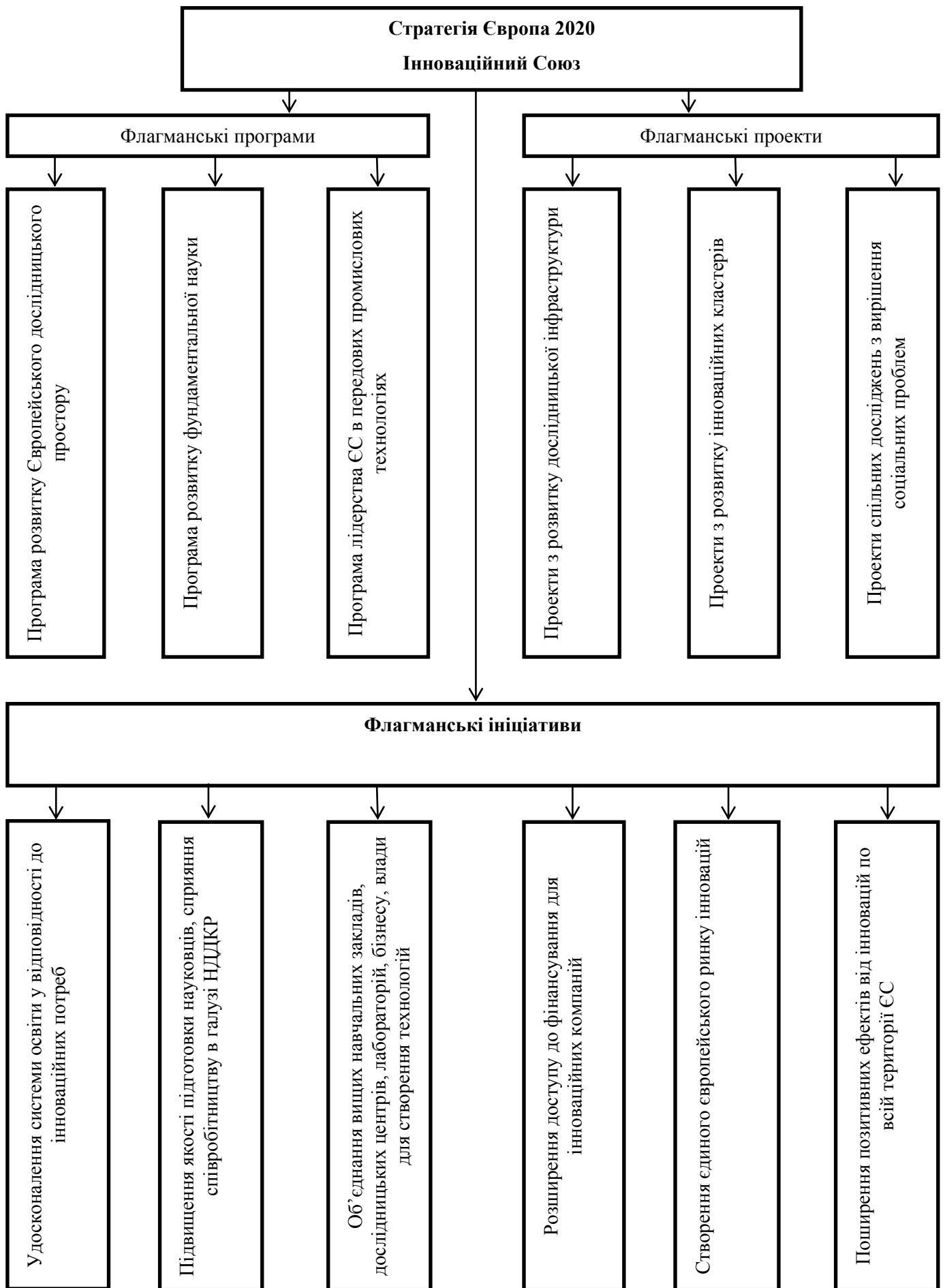

Рис. 4 Інноваційні орієнтири ЄС в рамках Стратегії «Європа 2020» [14]

Фінансування проекту «Інноваційний Союз» реалізується через спеціальний фінансовий інструмент «Горизонт 2020». Його бюджет розрахований на період 2014-2020рр. та становить понад 70 млрд. євро, зокрема:

- 24,3 млрд. євро на зміцнення позицій ЄС в галузі науки, проведення нових досліджень та фінансування Європейської дослідницької ради;
- 17 млрд. євро на зміцнення позицій ЄС в галузі промислових інновацій, розширення доступу до фінансування інноваційних проєктів, фінансування малих та середніх інноваційних компаній, особливо в Галузях Перспективних Технологій, таких як мікро- та наноелектроніка, фотоніка, нанотехнології, сучасні матеріали, біотехнології;
- 31 млрд. євро на боротьбу з проблемами, загальними для всіх європейців, такими як зміна клімату, розвиток екологічно чистого транспорту, розвиток та використання відновлюваних джерел енергії, забезпечення продовольчої безпеки, вдосконалення системи охорони здоров'я та боротьба з проблемою старіння населення [13].

Слід зауважити, що координація всіх суб'єктів, що забезпечують виконання Стратегії «Європа 2020», здійснюються відповідно до моделі багаторівневого управління ЄС та моделі горизонтальної координації. Це дозволяє підвищити рівень керованості інноваційним процесом, а також національним урядам брати участь у реалізації флагманських програм, проєктів та ініціатив.

Базовим принципом, що лежить в основі інноваційного вирівнювання країн-членів ЄС є їх поділ за рівнем інноваційного розвитку. Ця методика стала стержнем звіту Innovation Union Scoreboard, яка ґрунтується на 24 показниках інноваційного розвитку країн-членів. Це дозволило поділити країни ЄС на 4 групи (таблиця 5).

Класифікація країн ЄС за темпами інноваційного розвитку (згідно індексу Innovation Union Scoreboard) [28]

Група	Приріст за 2008-2012рр.	Країни-лідери за зростанням	Країни з помірними темпами зростання	Країни з низькими темпами зростання
Інноваційні лідери	1,8%	Данія (2,7%)	Фінляндія (1,9%) Німеччина (1,8%)	Швеція (0,6%)
Інноваційні послідовники	1,9%	Естонія (7,1%) Словенія (4,1%)	Нідерланди (2,7%) Франція (1,8%) Великобританія (1,2%) Бельгія (1,1%) Люксембург (0,7%) Австрія (0,7%) Ірландія (0,7%)	Кіпр (-0,7%)
Помірні інноватори	2,1%	Литва (5%)	Мальта (3,3%) Словаччина (3,3%) Італія (2,7%) Чехія (2,6%) Португалія (1,7%) Угорщина (1,4%) Іспанія (0,9%)	Греція (-1,7%)
Слабкі інноватори	1,7%	Латвія (4,4%)	Румунія (1,2%) Болгарія (0,6%)	Польща (0,4%)

Таке дослідження інноваційної карти розвитку країн ЄС підводить до розуміння значної дивергенції країн ЄС за рівнем інноваційного розвитку, що значно ускладнює досягнення цілей, визначених в проекті «Інноваційний Союз». А створення наднаціональної розгалуженої системи інститутів інноваційного розвитку не вплинуло на досягнення вирівнювання в цьому контексті. Проте ці структури максимально створили умови для комерціалізації ідей, створення проривних технологій та підвищення конкурентоспроможності товарів ЄС. Всі ці кроки уможливили стимулювання інноваційних процесів на теренах ЄС.

Таким чином, ЄС на основі своїх програм, проектів, стратегій довів, що ідея інноваційного розвитку країн в своїй основі є такою, що може забезпечити скорочення інноваційних циклів, уможливити економічне зростання, стимулює інвестиції в знання та націлена на підвищення якості

життя населення Співдружності. Виходячи з вище сказаного, можна з'ясувати структуру інноваційного механізму розвитку ЄС (рис. 5)

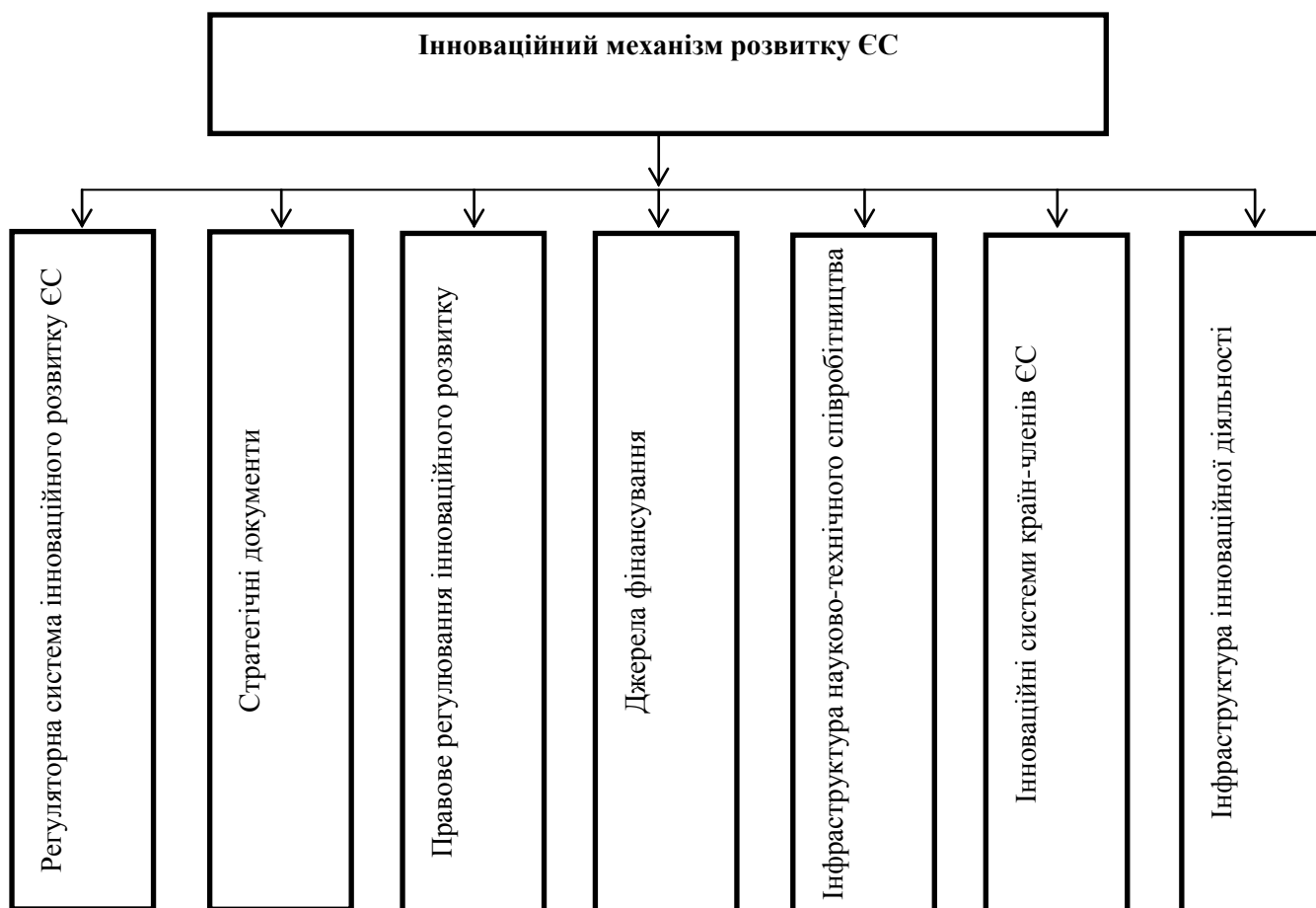

Рис. 5 Структура інноваційного механізму розвитку ЄС

Складено автором за [3]

На перших позиціях відображено адміністративне забезпечення реалізації інноваційної політики ЄС, яку здійснюють:

- Генеральний Директорат Єврокомісії з питань досліджень та науки;
- Комітет Європарламенту з промисловості, досліджень, енергетики;
- Європейська дослідницька рада;
- Комітет Ради ЄС з Європейського дослідницького простору та інновацій;
- Стратегічний форум міжнародної науково-технічної кооперації.

У процес розробки і реалізації окремих заходів інноваційної політики залучено додаткові інституції ЄС та спеціальні установи, наприклад: Європейське статистичне агентство (Eurostat); Європейське патентне

відомство (EPO); Комітет з наукових і технологічних досліджень (CREST); Європейський інститут інновацій і технологій (EIT); Об'єднаний дослідницький центр (JRC); Європейська науково-технологічна асамблея (ESTA); Консультаційний комітет промислових досліджень і розробок (IRDAC) та ін. ЄС виступає безпосереднім замовником науково-дослідних розробок і здійснює пряму підтримку науки. Перш за все, це торкається сфери фундаментальних досліджень, організація і проведення яких у багатьох галузях науки виходить на європейський рівень. Загальноєвропейськими установами, які проводять такі дослідження і беруть участь у здійсненні заходів їх підтримки, є: Європейська організація ядерних досліджень (CERN); Європейська південна обсерваторія (ESO); Європейська організація молекулярної біології (EMBO); Інститут Ланжевена (ILL); Європейський центр середньострокового прогнозування погоди (ECMWF); Європейська лабораторія молекулярної біології (EMBL); Європейська лабораторія синхронного випромінювання (ESRF). Їх діяльність підтримується допоміжними структурами відповідного рівня компетенцій, а саме: Європейським науковим фондом (ESF) та Європейським агентством з координації досліджень (EUREKA). Сприятливі умови для виконання заходів інноваційної політики у сфері промисловості створює діяльність міжнародних (незалежних) некомерційних організацій, а саме: Європейського комітету зі стандартизації (CEN); Європейського інституту телекомунікаційних стандартів (ETSI); Європейської маркетингової конфедерації (EMC), Європейської організації якості (EOQ); Європейської організації з випробувань і сертифікації (EOTS) та ін. Також для стимулювання інноваційної активності бізнесу задіяні мережі регіонального співробітництва підприємств (Асамблея європейських регіонів, Бюро зі зближення підприємств, Комітет зі спрощення процедур у сфері підприємництва, мережі Європейських інформаційних центрів, Європейська мережа Бізнес-Інноваційних Центрів, Центри бізнесу та інновацій), а також низка незалежних організацій: Європейська асоціація венчурного капіталу

(EAVC); Європейська асоціація ремісників, малих і середніх підприємств (UEAPME); Союз малих і середніх підприємств (SME Union) та ін [3].

Джерела фінансування, які уможливають реалізацію інноваційних ініціатив, наступні:

- структурні фонди ЄС;
- Європейський інвестиційний банк;
- Європейський інвестиційний фонд.

У цій сфері використовуються різноманітні фінансові інструменти, головними з яких є Багаторічні рамкові програми. Також до фінансування інновацій залучаються структурні фонди ЄС (перш за все Фонд регіонального розвитку і Фонд соціального розвитку), а також Європейський інвестиційний фонд. Їх діяльність координується Європейським інвестиційним банком, який і самостійно проводить інвестування інноваційно активних підприємств.

Важливе місце у фінансуванні займають проблеми оподаткування та інвестиційного забезпечення. Аналіз наукових джерел з проблем іноземного інвестування, а також вивчення економічної практики країн-членів ЄС показав, що результативна ознака залежить від великої кількості пояснюючих ознак: рівня оподаткування, складності податкової системи, інфляції, економічного зростання в країні, політичної стабільності, незмінності законодавства та ін [5].

Важливе значення в питаннях реалізації інноваційного механізму в контексті фінансового забезпечення мають податкові стимули. Податкові стимули останнім часом стають ваговою складовою системи стимулювання ПІІ. Їх визначають, як повне чи часткове звільнення від оплати певних податків підприємств з іноземними інвестиціями [6].

Інфраструктурне середовище, що забезпечує взаємодію всіх складових інноваційного механізму складається з таких установ:

- інформаційні сервіси CORDIS та ERAWATCH;
- Європейська наукова фундація;

- Європейський інститут інновацій та технологій;
- секторальні об'єднання дослідницьких установ;
- інноваційні партнерства;
- центри бізнес-інновацій.

Велика увага в ЄС зосереджена на інфраструктурі інноваційної діяльності регіонів. Регіональна інноваційно-промислова та науково-технічна політика сформована відповідно до прийнятого ЄС «Плану розвитку міжнародної інфраструктури інновацій і передачі технологій». Вона зорієнтована на стимулювання структурних змін в економіці, покращення регіонального інноваційного підприємницького середовища, розвитку інфраструктури інновацій, передачу технологій і надання консультативних послуг.

Теоретичною основою для вирішення цих орієнтирів стала концепція Ф. Перро «полюсів росту», відповідно до якої розвиток периферійних районів відбувається навколо осередків або полюсів росту. Такими полюсами, генераторами нових технологій є зони високих технологій (ЗВТ) – науково-виробничі, територіальні та багатофункціональні комплекси: технопарки, бізнес-інкубатори, інноваційні центри, технополіси [8].

Оцінюючи структуру інноваційного механізму розвитку ЄС, приходимо до розуміння важливості кроків спільноти, зорієнтованих на забезпечення і прискорення трансформаційних змін. Прослідковується зосередження керівництва ЄС на досягненні чітких результатів у процесі взаємодії всіх блоків інноваційної політики.

Отже у вирішення стратегічних завдань інноваційного оновлення ЄС включені усі органи національної і наднаціональної влади, спеціальні установи, наукові структури і міжнародні організації. Спираючись на підтримку державних інститутів фінансових і виробничих структур сьогодні в Європейському Союзі формується пан'європейська інноваційна система, яка складається з національних інноваційних систем країн-членів спільноти.

4. Модернізація інноваційного механізму розвитку ЄС в сучасних умовах

Кінець ХХ-початок ХХІ століття стали виявом динамічних змін, які відбулися завдяки науково-технічного розвитку, інноваційних можливостей, прориву нових технологій. Саме інноваційні технології лягли в основу шостого технологічного укладу, ядром якого є нано-, біотехнології, нові матеріали, інформаційно-комунікаційні засоби зв'язку.

Визріло питання для ЄС в площині модернізації інноваційної політики з метою виходу на новий стратегічний шлях розвитку та вибору орієнтирів майбутніх інноваційних перетворень. З цією метою в ЄС сьогодні відбуваються зміни в інноваційній політиці, що зводиться до розширення її меж, залучення урядів країн-членів спільноти для забезпечення реалізації стратегічних програм, делегування повноважень компетентним органам та зовнішнім агентствам, посилення координації горизонтальної взаємодії в інноваційній сфері. Політика у сфері наукових досліджень і технологічних інновацій в ЄС зорієнтована в контексті визначених принципів, серед яких провідними є:

- принцип субсидіарності країн-членів ЄС;
- взаємної допомоги, максимальної консолідації зусиль і концентрації наявних ресурсів усіх країн-учасниць;
- заохочення «європейського виміру» науково-дослідницьких проектів, в центрі уваги яких знаходиться розв'язання науково-технічних проблем, які породжує технологічний і соціальний розвиток, передусім, європейських країн;
- принцип спільного фінансування, згідно якого всі проекти фінансуються всіма країнами-членами ЄС. Жоден член ЄС не може підходити вибірково до фінансування конкретних досліджень: брати чи не брати у них участь (або обмежувати її) в залежності від власних внутрішніх інтересів;

- принцип загальності, який передбачає максимальну мобілізацію можливостей усіх учасників науково-інноваційної діяльності;
- принцип фінансування передінвестиційних проектів, який дозволяє створити необхідну матеріальну базу для вільного творчого наукового пошуку без жорсткої «прив'язки» науковців до можливостей технологізації очікуваних результатів [18].

Для систематизації заходів сприяння інноваційному розвитку Європейська Комісія в плані фінансування вийшла на проект тривимірної моделі. Перший вимір фінансування – це пряме фінансування досліджень і розробок, непряме податкове стимулювання. Другий вимір призначений для стимулювання наукових досліджень, технологій та інноваційної активності. Третій – орієнтує інструменти фінансування в контексті приватної науково-дослідної діяльності.

Із вище зазначеного можна стверджувати, що стержнем такої інноваційної політики ЄС стає узгодженість і координація заходів, системність, комплексність, варіантність, децентралізація фінансової підтримки з боку державного бюджету, збалансованість, а також мережевий характер інноваційних дій, інформаційно-комунікаційний стереотип та орієнтація на суспільство, включення до проектів науки, держави та бізнесу. В цьому контексті ЄС створює передумови для інноваційних перетворень шляхом врахування стану технологічного розвитку природних ресурсів, якості робочої сили, капіталу та спеціалізації країн-членів в системі поділу праці. Все це направлено на формування площин нових компетенцій, на які будуть націлені національні уряди країн спільноти. У цьому аспекті визначаються основні напрямки науково-технічної стратегії ЄС:

- нарощування розмірів фінансування наукових програм інноваційного розвитку (доведення витрат кожної держави-члена ЄС мінімум до 3% ВВП);
- інноваційно-технологічна модернізація неконкурентоспроможних галузей виробництва;

- визначення першорядним прискорений розвиток найновітніших, наукоємних галузей;
- посилення міжрегіонального та внутрішньо регіонального співробітництва в наукових дослідженнях та інноваційних технологіях, вироблення спільної політики їх розвитку;
- максимальне сприяння розповсюдженню інновацій по всій території ЄС;
- створення загальноєвропейського інформаційного середовища та єдиного європейського наукового простору;
- посилення уваги до фундаментальних наукових досліджень як фундаменту прикладних знань та інноваційних технологій;
- підготовка висококваліфікованих наукових кадрів, спроможних забезпечити стабільний науково-технологічний процес [18].

Така масштабна технологічна модернізація, до якої прогне ЄС, при успішному її втіленні здатна забезпечити прорив на світові ринки товарів з великим вмістом наукоємності. Але це вимагає вирішення таких основних завдань:

- збалансування системи пріоритетів в середовищі генерації знань;
- зміна фінансування пріоритетних напрямів наукових досліджень;
- запровадження системи технологічного прогнозування;
- створення сприятливих умов для формування мережі дослідницьких центрів, комерціалізації і впровадження у виробництво наукових досліджень та експериментальних розробок;
- державна підтримка кадрового потенціалу і захист прав інтелектуальної власності;
- удосконалення механізмів закупівлі закордонних активів та експорту наукомісткої продукції;
- розвиток інноваційної інфраструктури.

В контексті науково-дослідної інноваційної програми «Горизонт 2020», розрахованої на 2014-2020рр., модернізація інноваційного механізму ЄС має такі пріоритети:

- генерування передових знань для зміцнення позицій Євросоюзу для провідних наукових держав світу (Excellent Science);
- досягнення індустріального лідерства й підтримки бізнесу, включаючи малі й середні підприємства та інновації;
- вирішення соціальних проблем у відповідь та виклики сучасності, визначені в Стратегії «Європа 2020», за допомогою виконання всіх стадій інноваційного ланцюжка від одержання результатів досліджень до їхньої комерціалізації і виведення на ринок.

При цьому беруться до уваги не тільки технологічні, але й соціальні інновації [19].

В цьому контексті важливе значення набуває поєднання державного механізму з ринковим. Це необхідно для рівномірного підпорядкування інтелектуальних, фінансових, організаційних, виробничих, інформаційних, інфраструктурних, техніко-технологічних ресурсів з метою забезпечення модернізації ЄС, тобто трансформації національного господарського комплексу на інноваційний виток розвитку – поєднання політичних, соціально-психологічних, інституційних та культурних чинників інноваційного імперативу економічного зростання європейської спільноти держав.

Таким чином, Євросоюз прагне забезпечити собі належне місце на світових ринках та в географічному форматі в контексті інноваційного розвитку та економічного зростання на основі нових технологій, розбудови економіки, яка ґрунтується на знаннях.

Висновки.

1. Розвиток інновацій – це один з пріоритетних напрямів розвитку сучасної економіки. Політика Євросоюзу в контексті інноваційних трансформацій економічної системи спільноти європейських держав зумовлена загальносвітовими тенденціями генерування і використання нових знань та інноваційних технологій, стимулювання інноваційних підходів та механізмів їх соціалізації.
2. Стратегія інноваційного розвитку ЄС спрямована на забезпечення конкурентоспроможності європейської економічної системи, перехід до інформаційного суспільства та динамічного наближення до економіки знань.
3. Основу інноваційної політики ЄС становлять норми спільної політики Європейського Союзу, зорієнтовані на підтримку НТП та інноваційної сфери через рамкові програми досліджень та стратегічні документи, які розробляються Європейською Комісією і схвалюються Радою і Парламентом ЄС у формі законів. Законодавче регулювання науково-технологічного та інноваційного розвитку спільноти забезпечує максимальну відповідність технологічного прогресу та інноваційних трансформацій суспільним потребам.
4. Інноваційний механізм розвитку ЄС – це реалізація політики стимулювання інноваційних науково-технологічних процесів, направлених на формування цілісного європейського дослідницького простору з концентрацією на пріоритетних напрямках:
 - гармонізація інноваційних політик країн-членів ЄС;
 - зміна нормативно-законодавчої бази з метою активізації інноваційних процесів;
 - сприяння процесам створення інноваційних підприємств;
 - покращення інформаційного забезпечення в системі інновацій;
 - побудова економіки знань.

5. Інноваційний механізм розвитку ЄС сприяє трансформаціям у сфері науки, науково-дослідної роботи, організаційних структур, ринкової інфраструктури, внутрішньому і міжгалузевому поділу праці та виробництва.
6. Основні детермінанти інноваційного механізму досягли свого функціонування через активізацію різних форм, а саме:
 - дослідження та розробки на рівні НДІ, ВНЗ, ТНК, промислових фірм країн-членів ЄС;
 - використання інновацій та нових технологій в структурних елементах науково-технологічної діяльності, регіональних і національних інноваційних систем;
 - становлення співробітництва за допомогою створення інноваційних мереж та допуск третіх країн до розробок;
 - диверсифікація шляхів передачі інновацій та знань на всій території ЄС, монополізація інновацій через міжнародні ринки технологій.
7. Інноваційний механізм через мережу інноваційних регіонів, яка виконує координуючу й інформаційну роль, створює основу для перенесення інноваційної наднаціональної політики на регіональний рівень.
8. Особливе місце в інноваційній політиці ЄС займає підтримка інновацій, здійснення фінансування, інвестування у дослідження та розробки, систематичне зростання витрат у сфері НДДКР для здійснення модернізації всіх сфер суспільства. Пріоритетність витрат коштів на знання, використання податкових пільг та стимулів, заохочення припливу інвестицій, залучення ТНК до інноваційної діяльності, створення розгалуженої інфраструктури інноваційної діяльності, активізація процесів зайнятості, залучення молодих фахівців до співробітництва, підтримка інноваційного МСБ – це найважливіші складові інноваційного процесу ЄС, реалізовані в різних формах.

9. Особливого значення набуває новизна, закладена в інноваційний процес, – об'єднання всіх національних суб'єктів до реалізації завдань інноваційного механізму розвитку ЄС, досягнення тісної взаємодії національних «полюсів росту», ресурсів країн-членів спільноти, підпорядкування національних інноваційних потенціалів наднаціональним адміністративним центрам, що уможлиблює проведення спільних НДДКР, використання новітніх технологій, створення внутрішніх інноваційних мереж та посилення транскордонного співробітництва.
10. Модернізація інноваційного механізму розвитку ЄС відбувається в контексті оцінки показників інноваційного розвитку в процесі використання Європейського інноваційного табло – щорічних звітів про стан науки, техніки, інноваційну активність компаній; Іннобарометр та системи CORDIS, в рамках яких надаються відомості про можливості використання результатів досліджень в площині практичного застосування.

Список використаної літератури

1. Андрощук Г.О. Інноваційна політика Європейського Союзу / Г.О. Андрощук, Р.Є. Еннан // Наука та інновації. – 2009. – № 5. – С. 85–97.
2. Антонюк Л.Л. Поручник А.М.; Савчук В.С. Інновації: теорія, механізм розробки та комерціалізації: Монографія / Л.Л. Антонюк, А.М. Поручник, В.С. Савчук. – К.: КНЕУ, 2003. – 394с.
3. Білозубенко В.С. Зміст і механізм реалізації інноваційної політики Європейського Союзу / В.С. Білозубенко // Вісник Хмельницького національного університету 2010. – № 4. – Т. 4, с. 162-166.
4. Гончаренко О.А. Законодавче забезпечення науково-технічної та інноваційної діяльності в державах-членах ЄС [Електронний ресурс]. – Режим доступу:
<http://ndipzir.org.ua/wpcontent/uploads/2016/06/Goncharenko9.pdf>.
5. Колінець Л. Вплив податків на процес залучення прямих іноземних інвестицій / Л. Колінець // Наука молода : зб. наук. праць молод. вчених Терноп. нац. екон. ун-ту.– Тернопіль : Економічна думка, 2007.– № 8.– С. 89-92.
6. Колінець Л. Залучення прямих іноземних інвестицій – вплив податкових стимулів / Л. Колінець // Вісник Тернопільської академії народного господарства. – Тернопіль, 2005. – Вип. 3. – с. 90-96.
7. Кривоус В. Державна підтримка інновацій в постіндустріальних країнах / В. Кривоус // Вісник ТНЕУ. – 2006. – №2. – с. 170-177.
8. Кривоус В. Зони високих технологій в системі інноваційного розвитку ЄС та України / В. Кривоус // Економіка промисловості. – 2006. – №2 (33). – с. 149-157.
9. Кривоус В. Міжнародні аспекти державної інноваційної політики / В. Кривоус // Наука молода. – 2005. – №4. – с. 73-78.
10. Макогон Ю. Стратегия инновационного развития Украины в контексте интеграции в Европейский Союз / Ю. Макогон, Е. Медведкина // Журнал европейской экономики. – 2008. – Т.7 (№1). – С.45-59.

11. Мельник Л.Г., Дехтярьова І.Б. Досвід Європейського Союзу у формуванні інноваційної стратегії сталого розвитку [Електронний ресурс]. – Режим доступу:
<http://mmi.fem.sumdu.edu.ua/sites/default/files/mmi2012190200.pdf>.
12. Національний інформаційний центр зі співробітництва з ЄС у сфері науки і технологій. Горизонт 2020. Пріоритети [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://www.fp7-ncp.kiev.ua/assets/Horizont_2020/HORIZON2020priorities.pdf
13. Офіційний портал проекту «Горизонт 2020» [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://ec.europa.eu/research/horizon2020/indexen.cfm>.
14. Офіційний портал проекту «Інноваційний союз» [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://ec.europa.eu/research/innovationunion/indexen.cfm>.
15. Плоткін Я.Д., Дубодєлова А.В., Захарчук О.В. Підприємцю про підприємство. Зарубіжний досвід: Монографія / Я.Д. Плоткін, А.В. Дубодєлова, О.В. Захарчук. – Л.: Вільна Україна, 1993. – 142с.
16. Самосьонок Л.М. Теоретичне підґрунтя інноваційної інтеграції / Л.М. Самосьонок // Економічний часопис – XXI. – 2012. – №11-12 (1). – С.10-11.
17. Сіденко В.Р. Інноваційна модель розвитку ЄС – від Лісабонської стратегії до "Європи – 2020" / В.Р. Сіденко // Проблеми інноваційно-інвестиційного розвитку. – 2011. – №1. – С.114-116.
18. Сучасна політика ЄС у сфері наукової діяльності [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://old.niss.gov.ua/monitor/May08/02.htm>.
19. Федулова Л., Андрощук Г. Особливості розвитку інноваційної політики Європейського Союзу: виклики для України / Л. Федулова, Г. Андрощук // Проблеми науки. – 2014. – №7-8. – с.40-43.
20. Фірстов С., Бордюк Є., Левіна Д., Патрах Т., Чернишев Л. На шляху створення єдиного Європейського дослідницького простору / С.

- Фірстов, Є. Бордюк, Д. Левіна, Т. Патрах, Л. Чернишев // Вісник НАН України. – 2002. – №9. – с. 5-11.
21. Фірстов С., Левіна Д., Патрах Т., Чернишев Л. Рамкові програми Євросоюзу в контексті створення єдиного наукового Європейського простору / С. Фірстов, Д. Левіна, Т. Патрах, Л. Чернишев // Вісник НАН України. – 2003. – №5. – с. 35-44.
22. Харів П.С. Інноваційна діяльність підприємства та інноваційна оцінка інноваційних процесів: Монографія / П.С. Харів. – Тернопіль: «Економічна думка», 2003. – 326с.
23. Чухрай Н.І. Механізми інноваційних перетворень в країнах ЄС та можливості їх трансформації в економіку України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://eip.org.ua/docs/ep03123uk.pdf>.
24. Шапошникова С.В. Управление различными типами инновационных систем / С.В. Шапошникова // ИннВестРегион. – 2008. – №4. – С. 27-31.
25. Юданов А.Ю. Конкуренция: теория и практика: Монография / А.Ю. Юданов. – М.: ГНО – МИД, 2001. – 304с.
26. "2020 Vision for the European Research Area" [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://ec.europa.eu/research/era/pdf/2020-vision-for-era_en.pdf- "2020 Vision for the European Research Area"
27. A more research-intensive and integrated European Research Area. Science, technology and competitiveness key figures report, 2008–2009 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://ec.europa.eu/research/era/pdf/key-figuresreport2008-2009_en.pdf.
28. Innovation Union scoreboard 2013 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://ec.europa.eu/enterprise/policies/innovation/files/ins-2013en.pdf>.
29. Innovation Union Scoreboard. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: URL.http://ec.europa.eu/enterprise/policies/innovation/policy/innovationscoreboard/index_en.htm

30. Morris J., Isenstein and Knowles A. Pratt's Guide to Venture Capital Sources. – New York: SDC Publishing Inc, 1992.
31. The European research area: new perspectives. Green paper 04.04.2007. – European commission. – Directorate-General for Research. – Luxembourg, 2007.